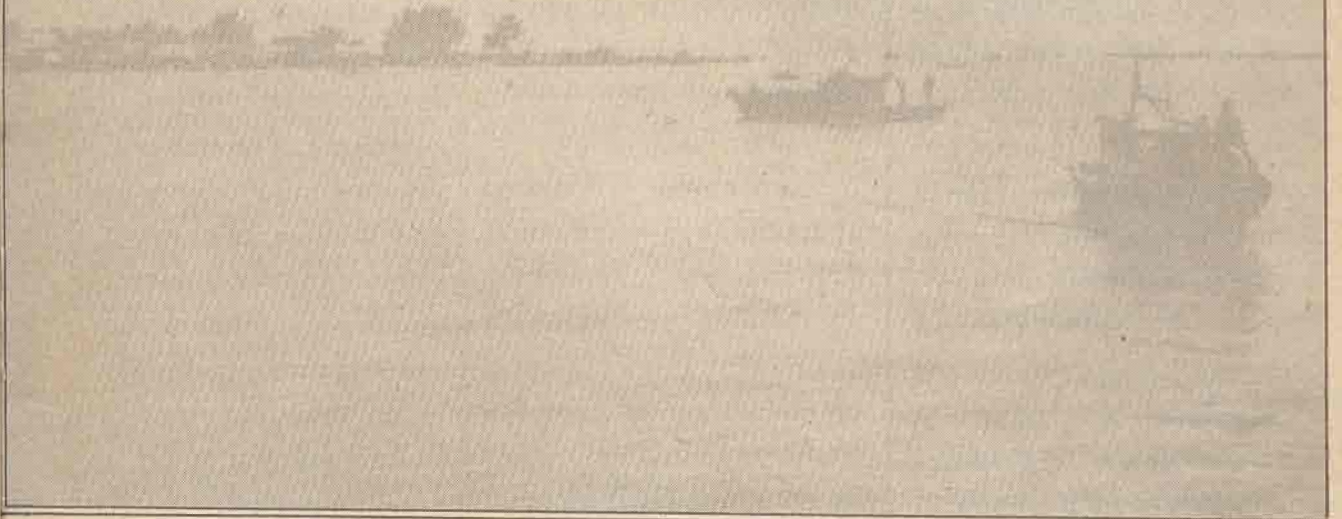

เมืองเก่า ตากใบ

เมืองใหม่ ตาบา

ทักษิณ สลาตัน เรื่อง
น้ำ สุขอนันต์ ภาพ

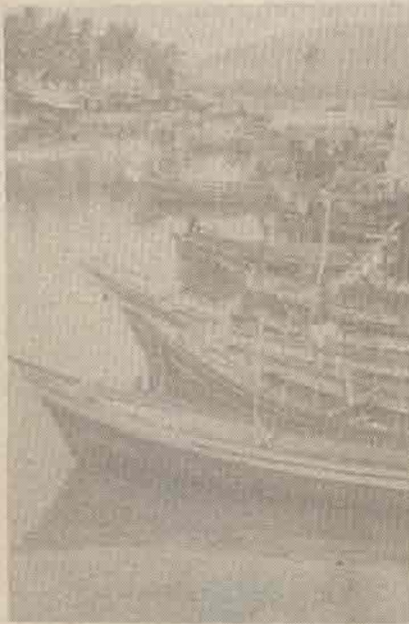
สารคดีแนะนำสถานที่ชายแดนภาคใต้ฉบับนี้ เราขอแนะนำท้องถิ่นสุดใต้ชายแดนสยามอีกแห่งหนึ่ง คือ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส โดยเฉพาะหมู่บ้านตาบา ตำบลเจ๊ะเหกำลังเปลี่ยนโฉมหน้าเป็นเมืองใหม่ที่น่าสนใจ ทั้งรัฐบาลและเอกชนต่างทุ่มเทงบประมาณสร้างสิ่งก่อสร้างที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นตลาด ท่าเทียบเรือ ศูนย์การค้า และโรงแรม เพื่อต้อนรับอาคันตุกะต่างประเทศเพื่อนำเงินมาสะพัดในบริเวณนี้ให้อีกกว่าชายแดนด่านสุโขง โกลก และเบตง รุสมิแลจึงเดินทางไปสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นข้าราชการ พ่อค้า และประชาชน ณ อำเภอตากใบ เพื่อนำข้อมูลที่ถูกต้องมาเสนอผู้อ่านดังต่อไปนี้

ความหมายคำว่าตากใบ และตาบา "ตากใบ" เป็นชื่ออำเภอ และ

"ตาบา" เป็นชื่อหมู่บ้านในตำบลเจ๊ะเห ชื่อแรกเป็นคำไทย ส่วนชื่อหลังเป็น คำมลายู ฟังแล้วออกเสียงคล้ายคลึงกัน ไม่ทราบว่ามีคำใดมาก่อนและคำใด มาหลัง

คำแปลและที่มาของคำทั้งสอง นี้ต่างกัน กล่าวคือ "ตากใบ" เป็นภาษา ไทยแท้ หมายถึงตากใบเรือ เพราะ บริเวณตากใบเป็นอ่าวกำบังคลื่นลม ได้ดี เหมาะเป็นที่จอดเรือสำเภาจาก ต่างประเทศ เมื่อขนถ่ายสินค้าและ ตากใบเรือแล้วจึงเดินทางต่อไป

ส่วนคำว่า "ตาบา" เป็นภาษามลายูถิ่น ถ้าเป็นภาษามลายูกลาง เรียก "ตาบิล" แปลว่า ราชากิเชก กุณอนันต์ วัฒนนิกร ผู้สนใจประวัติศาสตร์ปัตตานี ได้เล่าว่าเมื่อนางพญา ตานีจะขึ้นครองราชย์ก็เสด็จไปประ- กอบพิธีราชาภิเษก ณ บริเวณตาบา อย่างลัทธิพราหมณ์มีการสรงน้ำ และสระพระเกษาด้วย

ริมฝั่งน้ำบางนรา

คำว่า "ตาบา" ยังตรงกับภาษา อาหรับว่า "ตอบัล" ในหนังสือ Elias Modern Dictionary Arabic-English หน้า 400 อธิบายคำว่าตอบัล หมายถึง กลองสำหรับตีให้จังหวะ ขุนศิลป- กรรมพิเศษ เคยเล่าว่าตาบาหรือตากใบ เคยเป็นเมืองหน้าด่าน เมื่อมีเรือ ต่างประเทศเข้ามาหรือมีเหตุการณ์ สำคัญเกิดขึ้น ก็มีการตีกลองเป็น อาณัติสัญญาณ

เดินทางไปตามถนนเกาหลี่

27 กรกฎาคม 2527 เมื่อแสง อรุณเริ่มทอแสงทักทายท้องทะเล ฝั่งรุสมิแล พวกเราออกเดินทาง ด้วยรถไฟสี่ล้อ จากมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ไปตามถนนเพชรเกษม ถนนที่เชื่อม ระหว่างปัตตานี-นราธิวาส ความยาว 100 กว่า กม. นี้ ชาวบ้านเรียกถนน เกาหลี่ เพราะบริษัทจากเกาหลี่มา ดำเนินการสร้างอย่างจริงจัง ไม่มีการกินหินกินทราย ถนนสายนี้ จึงมีชื่อเสียง แม้กาลเวลาจะผ่านเลย มาหลายสิบปีแต่คุณภาพถนนยัง เหมือนเดิม รถแล่นผ่านอำเภอต่างๆ ของปัตตานี เช่น ยะหริ่ง ปาณาเระ สายบุรี ผ่านเทือกเขาบูโดซึ่งนอน เขี่ยดยาวสงบนิ่ง จนกระทั่งเข้าสู่ อำเภอในจังหวัดนราธิวาส คือ บาเจาะ ยี่งอ และอำเภอเมือง เราแวะรับ- ประทานอาหารเช้าที่ร้านอาหาร ริมฝั่งน้ำบางนรา มีข้าวต้มและขนม จีนที่แสนอร่อย โดยเฉพาะข้าวต้ม หุง ด้วยดอกกรรณิการ์ดูข้าวเป็นสีฟ้า นำมารับประทาน

ตลาดบางนรา หรืออำเภอเมือง นราธิวาสไม่สู้ใหญ่โตนัก ร้านค้า ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ทั้ง 2 ฝากถนนภูผา ก๊กดี แต่เส้นทางบางนราอยู่ที่ความสวย

ของฝั่งน้ำ ทิวมะพร้าว เรือกอและ จากนั้นเราเดินทางไปตามถนนที่ ทอดยาวสู่อำเภอตากใบ และสุโหง โโก-ลก ตรงทางแยกที่จะไปอำเภอ ดังกล่าวนี มีป้ายบอกระยะทางไว้ว่า ตากใบ 33 กม. สุโหงโก-ลก 64 กม. และทักษิณราชนิเวศน์ 8 กม.

รถแล่นผ่านสะพานข้ามแม่น้ำ บางนรา เรามองเห็นดงมะพร้าวและ ดันจากเขี้ยวอ้อมทั้งสองฝากฝั่ง เมื่อ เลขสะพานจึงเข้าเขตภูเขาต้นหยง ซึ่งมีพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ตั้งอยู่ ณ เนินเขาแห่งนี้ ด้านหน้ามี หาดทรายสีทองตัดกับท้องทะเลสี มรกตอันสวยงาม ประมาณ 30 กว่า นาที เราถึงทางแยกที่จะไปสุโหง- โโก-ลก จากนั้นประมาณ 5 นาที จึงเข้าสู่เขตตลาดตากใบ

ตลาดตากใบมีร้านค้าไม่มาก นัก มีสถานที่ราชการตั้งเรียงราย อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ ซึ่งไหลมาจากอำเภอ สุโหงโก-ลก จึงเรียกแม่น้ำสุโหง โโก-ลก ฝั่งตรงข้ามเป็นเกาะ เล็ก ๆ ของไทย ถัดไปเป็นสันทราย ของฝั่งมาเลเซีย จากตลาดตากใบ ประมาณ 4-5 กม. มีถนนไปถึงหมู่บ้านตาบา รถแล่นผ่านที่จะสร้าง เมืองใหม่ บริเวณสะพานรัชดาภิเษก อันเป็นตลาดนัดสำคัญ ที่ตรวจคน เข้าเมือง และด่านศุลกากร ฝั่งตรง กันข้ามกับด่านศุลกากรของไทยเป็น ที่ทำการของมาเลเซีย ดิดเขตบ้าน เพนกาลันกูโบ อำเภอคุมบัต รัฐ กลันตัน

อาณาเขต

อำเภอตากใบอยู่ทางทิศใต้ของ จังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่ 258 ตาราง กม. อาณาเขตทิศเหนือจดอ่าวไทย ทิศใต้จดอำเภอสุโหงปาดีและอำเภอ

สุโขทัย-ลพบุรี ที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ
บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ

บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ
บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ

บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ
บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ

บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ
บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ

บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ
บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ

บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ
บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ

บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ
บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ

บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ
บุรี-ลพบุรี และที่สัปดาห์ออกจกตสห
พันธ์รัฐมาเลเซีย มีแม่น้ำสุโขทัย-ลพ

เฉพาะภาษาถิ่นตากใบอยู่ในกลุ่ม
Southern Thai มีเสียงวรรณยุกต์ 6
หน่วยเสียงมากกว่าภาษาไทยมาตรฐาน 1 หน่วย เสียง และที่มีความ
แตกต่างไปจากกลุ่มมากที่สุดคือ
ภาษาถิ่นตากใบมีต้นเค้ามาจากภาษา
ถิ่นสุโขทัย

เมื่อเราไปถึงหมู่บ้าน ตำบล
พร่อน ชาวบ้านก็ถามว่า “มาเยี่ยใด?”
ทางเสียงจะทอดยาวเป็น “มาเยี่ยด้าย”
หมายถึงมาทำอะไรกัน อีกประการ
หนึ่งประโยคคำถามมักลงท้ายด้วย
คำว่า “หมี่” เช่น กินข้าวแล้วหมี่?
(กินข้าวแล้วหรือยัง?) รู้จักกันแล้ว
หมี่? (รู้จักกันแล้วหรือยัง)

ตัวอย่างศัพท์ที่น่าสนใจ เช่น
น้ำส้ม-น้ำซ่า ข้าวย่า-ข้าวกระหย
ตะกร้า-กระแจ้, กระคุมเสื่อ-ลูก
กระเสื่อ, พริกขี้ฟ้า-ลูกกระจิ้น, ส้ม
แป้น-ลูกกระแป้น ไม่มีอะไร-กระ-
ดอ, หมึ่งโฮมณี-แม่กระดอ มี
ศัพท์ที่เป็นคำเขมรและราชาศัพท์
หลายคำเช่น กางเกง-เหน็บเพล
(สนับเพล) ร่ม-กลด, อานน้ำ-สรง,
ลูกชาย-บุตร และเรียก บิดามารดา
แทนพ่อแม่สำหรับคนที่บวชแล้ว
ตลอดจนถึงคำว่า “ตลอด” ใช้โดย
ทั่วไปแม้แต่สัตว์ เช่น วัวตลอด หมู
ตลอด เป็นต้น

โครงการก่อสร้างสะพานท่าเทียบ
เรือแพขนานยนต์ที่ตาบา

ก่อนที่จะไปชมวัดสุวรรณาราม
หรือเมืองเก่าตากใบ เราได้แวะไปฟัง
และไปชมเกี่ยวกับโครงการก่อสร้าง
สะพานท่าเทียบเรือแพขนานยนต์
ที่หมู่บ้านตาบาโครงการดังกล่าวนี้
ได้รับความเห็นพ้องกันระหว่าง
ประเทศไทยและมาเลเซียในอันที่จะ
ประสานความสัมพันธ์และยกคุณ-

ภาพเศรษฐกิจของราษฎรชายแดน
ทั้งสองประเทศ ซึ่งจะยังผลให้การ
ไปมาหาสู่กันสะดวกรวดเร็ว และ
ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของสอง
ประเทศนี้ ตลอดจนเป็นการพัฒนา
ลุ่มน้ำโก-ลก ให้เกิดประโยชน์ทั้ง
สองฟากฝั่ง

ดังนั้นจึงได้มีการประชุมครั้ง
แรกระหว่างไทย-มาเลเซีย เมื่อวันที่
18 กุมภาพันธ์ 2524 ณ สำนักงาน
คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค
จังหวัดสงขลา มีมติเห็นชอบให้สร้าง
สะพานท่าเทียบเรือแพขนานยนต์
ที่บ้านตาบา ตำบลเจ๊ะเห อำเภอ
ตากใบตรงกันข้ามกับบ้านเพนกาแลน
กูโบ มาเลเซีย

ต่อมากระทรวงคมนาคมได้
เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเมื่อวันที่
22 กันยายน 2524 ค.ร.ม. ได้อนุมัติ
ให้ดำเนินการได้ และอนุมัติเงิน
จำนวน 202,984,296 บาท โดยเริ่ม
ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525-2528
(ระยะแรก) ในการติดต่อประสานงาน
ระหว่างประเทศ การสำรวจวิเคราะห์
บริเวณพื้นที่ทำการก่อสร้าง การวาง
ผังบริเวณท่าเทียบเรือ วางผังชุมชน
การคมนาคม สำรวจสภาพการถือ
ครองที่ดิน การจ่ายค่าทดแทนทรัพย์สิน
ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วส่วน
ที่ดำเนินการในระยะที่ 2 ตั้งแต่ปี
2527-2528 โดยดำเนินการรื้อถอน
ของก่อสร้างของใหม่แทน ขั้นตอน
ในโครงการปีแรกได้งบประมาณ
เป็นค่าจัดซื้อที่ดินและค่าก่อสร้าง
สะพานท่าเทียบเรือ ถนนในบริเวณ
โครงการ เป็นเงิน 87 ล้านบาทเศษ
และในปี 2528-2529 จะได้งบประมาณ
เพิ่มเพื่อให้เสร็จสิ้นเรียบร้อยตาม
โครงการ สำหรับหน่วยงานที่รับ

ปลัดชอช บุนนาคำเน็ด

ผิดชอบหลักได้แก่กองอำนาจการกลาง สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด เกี่ยวกับรายละเอียดของโครงการดังกล่าวนี้ คุณชอช บุนนาคำเน็ด ปลัดอำเภออาวุโส ปฏิบัติราชการแทนนายอำเภอตากใบได้เล่าให้ฟังว่า “ผมเป็นชาวอำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา เพิ่งย้ายมาอยู่ที่นี้ ได้ 9 เดือนครับ พูดถึงการพัฒนาอำเภอตากใบ คือ เมื่อก่อนนี้เป็นสุขาภิบาลอยู่ในวงแคบ ต่อมาเมื่อปี 2525 ทางอำเภอมีความเห็นว่ามีหมู่บ้านตาบาชึ่งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอหรือที่นี้เพียง 4-5 กม. และติดต่อกับประเทศมาเลเซียมีแม่น้ำสุโหลงโก-ลกเป็นเส้นเขตแดน เป็นชุมชนเล็ก ๆ และอนาคตคาดว่าจะ เป็นชุมชนใหญ่อำเภอจึงได้ทำเรื่องราวขอขยายเขตสุขาภิบาลไปถึงเขตตาบา ปัจจุบันเรามีตลาดนัดตาบาที่สำคัญคือทำการค้าขายระหว่างคนสองประเทศ กรป. กลางกองบัญชาการทหารสูงสุดมีความเห็นว่าเพื่อให้ชาวมาเลเซียกับชาวไทย

ได้ไปมาแลกเปลี่ยนซื้อขายกันได้สะดวกยิ่งขึ้น จึงเห็นควรสนับสนุนเพื่อสร้างท่าเทียบเรือแพขนานยนต์ และเชื่อมกันน้ำทะเล จึงจำเป็นต้อง- การที่ดินบริเวณริมแม่น้ำโกล็กกับด้านสุดถาวร และได้จ่ายเงินแก่เจ้าของที่ดินและผลอาสินต่าง ๆ ไปแล้ว 16 ล้านบาทครึ่ง เป็นที่ดินของเอกชน และของรัฐรวมทั้งสิ้น 30 ไร่เศษนี้เป็นโครงการระยะแรกคือปีที่แล้วนะครับ”

“ส่วนโครงการระยะที่สองเริ่มจากปีนี้ คือ สร้างท่าเทียบเรือแพขนานยนต์ที่จะรับส่งผู้โดยสารและรถยนต์ข้ามแม่น้ำสุโหลงโก-ลก และสร้างท่าเทียบเรือรชดาภิเชกที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยยิ่งขึ้น นอกจากนี้ จะสร้างเขื่อนกันน้ำทะเลยาวประมาณ 1000 เมตร เพื่อป้องกันไม่ให้ทะเลกัดเซาะเข้ามาทางแผ่นดินของเราตลอดจนถึงสร้างถนนลาดยางในบริเวณนี้ด้วย ปัญหาเกี่ยวกับการสร้างท่าเทียบเรือแพขนานยนต์ คือ ตอนแรกตามข้อตกลงนั้น เราจะสร้างสะพานท่าเทียบเรือในทิศทางตรงกัน ต่อมาฝ่ายมาเลเซียมีความเห็นว่ามีเมื่อถึงหน้ามรสุม กระแสน้ำมาแรง ย่อมลำบากต่อการแล่นเรือในแนวตรง จึงควรเปลี่ยนข้อตกลงเดิมให้เลื่อนไปสร้างทางทิศใต้ของแม่น้ำสุโหลงโก-ลก ห่างจากจุดเดิมประมาณ 100 กม. และสะพานทั้งสองฝั่งจะเฉียงกัน 45 องศา งบประมาณที่ใช้สร้างท่าเทียบเรือแพขนานยนต์นี้ประมาณสองร้อยสามล้านบาท”

“โครงการระยะที่สามจะสร้างแพขนานยนต์ คิดว่าจะเสร็จเรียบร้อยปี 2530 จากนั้นจะสร้างกระโจมไฟที่ร่อนน้ำลึก 2 แห่ง นอกจากนี้

จะสร้างอาคารที่ทำการด้านสุดถาวร โถงตั้งเก็บสินค้า ตลอดจนถึงตลาดใหม่โดยมอบให้สุขาภิบาลเป็นผู้รับช่วงควบคุมดูแลครับ”

ตอนสุดท้ายของการสนทนา ปลัดอำเภออาวุโสได้ย้าว่า “ความแตกต่างระหว่างชายแดนตากใบ กับสุโหลงโก-ลก แม้อยู่ห่างกันประมาณ 30 กม. ปรากฏว่าสุโหลงโก-ลก มีความก้าวหน้าเกี่ยวกับสถานเริงรมย์ และชุมชนการค้าใหญ่โต แต่ผมคิดว่าที่นี้แม้เหตุการณ์ข้างหน้าจะคาดหมายไม่ได้แต่ไม่ควรส่งเสริมสร้างสถานเริงรมย์ สุขาภิบาลตากใบกำลังทำเรื่องราวขอความเห็นชอบเพื่อออก พ.ร.บ. ควบคุมการก่อสร้างอาคาร และควรส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะเมืองใหม่ตาบา ชายทะเล ตลอดจนถึงโบราณสถาน”

โครงการสร้างเมืองใหม่ตาบา

ก่อนจะถึงที่ทำการด้านสุดถาวรตาบา เราได้แวะไปที่บริเวณที่จะสร้างเมืองใหม่ ซึ่งอยู่ริมแม่น้ำสุโหลงโก-ลก จากพื้นที่ที่เคยเป็นพรุ เป็น

ภาพ เมืองใหม่ตาบา ในสมัยไทย สมภารมหนานคร เจ้าติ

แผ่นป้ายโฆษณา เมืองใหม่ตาบา

ป่าชายเลน บัดนี้ได้ทำกรรมที่อย่าง
เรียบร้อย มีการสร้างตึกแถว ตลาด
ขายสินค้า และอาคารอื่น ๆ เราพบ
กับคุณฐิติมา ภู่เงิน อดีตผู้จัดการ
ธนาคารมหานคร สาขายะลา ซึ่งได้
ลาออกมาดำเนินการตั้งห้างหุ้นส่วน
จำกัดเมืองใหม่ดามบา นอกจากนี้ได้
พบกับคุณนันทโย เพชรพันธุ์ พนักงาน
งานที่ดินอำเภอสุโขทัย-ลก ซึ่ง
เป็นที่ปรึกษาคนสำคัญของห้างหุ้น
ส่วนดังกล่าว

คุณนันทโยได้เล่าว่า “ผมเป็น
ชาวพัทลุง มาทำงานที่สุโขทัย-ลก
30 ปี แล้วครับ ตอนนี้นำเงิน
หมดไปแล้ว 40 ล้านบาท คือซื้อที่ดิน
และถมดินแต่ตามโครงการจริง ๆ งบ
ประมาณการลงทุนทั้งหมดเราจะได้
118 ล้านบาท และจะใช้เวลาประมาณ
3 ปีครึ่งครับ เราจะมีศูนย์การค้าขาย
สินค้านานาชาติโรงแรมชื่อ “อ่าว
ทองคำ” มีห้อง 120 ห้อง มีห้อง
ประชุมสัมมนาพร้อมครบ นอกจากนี้
จะสร้างแพปลาขึ้นออกไปในทะเล
ประมาณ 1 กม.ครึ่ง งบประมาณ 60
ล้านบาท แต่ละวันตามที่ได้คาดไว้จะมี
เรือจอดอย่างน้อย 300-1,000 ลำ
เพราะเรือหาปลาส่วนใหญ่ผ่านที่นี่
คุณคิดดูเถอะถ้าได้ปลาลาวบริเวณนี้ไป
แล้วแล่นไปสงขลาต้องเสียค่าใช้จ่าย
อย่างน้อย 1,000 บาท ถ้าไปปัตตานี
ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างน้อย 700-800
บาท เลยเอาปลามาขายที่นี่ไม่ดีกว่า
หรือครับ”

ที่ปรึกษาห้างหุ้นส่วนเมืองใหม่
ดามบาสบายบุรีแล้วพูดต่อไปว่า “ตอน
นี้ตึกแถวมีผู้จองและจ่ายเงินไว้หมด
ทุกห้องแล้วครับ เราขายทั้งตึกและ
ที่ดินห้องละ 390,000 บาท เราตั้ง
ชุมชนมาได้แล้ว 150 ครอบครัว ส่วน

มากเป็นพ่อค้าแม่ค้าจากท้องถิ่นต่าง ๆ
เช่นนครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง
และสุโขทัย-ลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ผมสนใจเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว
มากครับ ผมหวังลูกค้าไว้ 2 พวก
พวกละประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ พวก
แรกได้แก่ ชาวญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และชาว
ลิเบีย ตลอดจนพวกตะวันออกกลาง
ซึ่งมีจำนวนมากล้วนทำเหมืองน้ำมัน
อยู่ที่รัฐตรังกานู ฝั่งมาเลเซีย พุดถึง
ระยะทางจากตรังกานูและกลับตัน
มาที่ตากใบเพียง 18 กม. ถ้าจะไป
สุโขทัย-ลก ไกลถึง 50 กม. ส่วน
นักท่องเที่ยวพวกหลังได้ชาวไทย
และชาวต่างประเทศที่มาจากทาง
ฝั่งเรา อาจจะเป็นรถทัวร์หรือเครื่อง
บินครับ โดยเฉพาะมาลงเครื่องบิน
ที่บ้านทอนนราธิวาสหรือที่โคตบาบรู
ฝั่งมาเลเซียใกล้ชนิดเดียวครับ

คุณนันทโยกล่าวในตอนท้าย
ว่า “ก่อนที่ดำเนินการสร้างเมือง
ใหม่ดามบานี้พวกเราได้วางแผนวิ-
เคราะห์ข้อมูลรวม 3 ปีครับ เมื่อ
เห็นทางเป็นไปได้จึงลงมือทำผมคาด
ว่าภายใน 2 ปี จะมีอยู่ที่นั่นตามโครง-
การอย่างน้อย 1,000 คน ความคึกคัก
เกี่ยวกับชุมชนที่สุโขทัย-ลก คง
จะลดลงอย่างน้อย 50 เปอร์เซ็นต์
ครับ”

เกี่ยวกับการสร้างเมืองใหม่
ดามบานี้ คุณฐิติมา ภู่เงิน สาวใหญ่
นักธุรกิจได้เล่าว่า “ตอนแรกดิฉัน
มาเที่ยวที่นี่ เห็นสถานที่ชายทะเล
สวยมากจะอีกอย่างหนึ่งคือตลาดนัด
เห็นพวกมาเลย์ข้ามมาซื้อของทาง
ฝั่งเรา โดยเฉพาะ ผัก ปลา ผลไม้
เยอะแยะเลยล่ะ ถนนที่ตลาดล้วน
แอสฟัลต์ด้วยผู้คน พรุ่งนี้เป็นวันเสาร์
คุณรอดูเถอะ รถราเข้าไปแล้วถอย

ออกมาเยอะเหลือเกินดิฉันคิดว่า ถ้า
สร้างศูนย์การค้าทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว
เที่ยวคงจะดีไม่น้อย”

“ก่อนหน้านี้อดิฉันเคยสอบถาม
พ่อค้า แม่ค้า ที่มาค้าขายตรงฝั่ง
ดามบานี้ เช่นมาขายข้าวสาร ปรากฏ
ว่าขายดีมากนะ ขายดีกว่าตลาดสุโขทัย-
ลก พรุ่งนี้คุณไปดูที่ร้านขาย
ข้าวสารเถอะคะ เขาทำเป็นถุงเล็ก ๆ
เพื่อลำเลียงไปขายฝั่งโน้นเพียงไม่กี่
ชั่วโมงก็หมดแล้ว อีกอย่างหนึ่งน้ำมัน
ดีเซลข้ามมาจากฝั่งมาเลย์มาขาย
ที่นี่ถูกกว่าของเราบาทสองบาท
รถยนต์มักมาเติมกันที่นี่มากคะ

ก่อนที่คุณฐิติมาและคณะจะ
เดินทางกลับบ้านพักที่สุโขทัย-ลก
เธอพูดในตอนท้ายว่า “อีก 5-6 ปี
ข้างหน้า เมืองดามบานี้ก่อสร้าง
อาคารตามโครงการแล้ว ดิฉันคาดว่า
มีผู้มาเที่ยวไม่ต่ำกว่าวันละ 50 คน
อีกอย่างหนึ่งดิฉันคิดว่าการท่องเที่ยว
เช่นนี้ต้องกล้าตัดสินใจ ทุกอย่าง
ถ้าเรากล้าเริ่มต้นก่อนย่อมมีทาง
สำเร็จ ถ้าเรารอให้คนอื่นลงมือก่อน
หรือต่างคนต่างทำไม่ช้าที่นี้ตรงนี้มี
สิ่งก่อสร้างไม่เรียบร้อย ไม่ช้า
จะกลายเป็นสลัม ดังนั้นถ้าเราทำก่อน
ก็สะดวกต่อการดำเนินการมากคะ”

มาเลย์ประหารชีวิตสถานเดียว

เลยสถานที่จะสร้างเมืองใหม่
เพียงห้าบาทก็ถึงตัวตลาดดามบา มี
ร้านค้าเล็ก ๆ จำหน่ายอาหารและ
สินค้าต่าง ๆ หลายร้าน เมื่อเลี้ยว
ซ้ายตรงไปที่ชายฝั่งน้ำก็ถึงด่านตรวจ
คนเข้าเมือง และด่านศุลกากร โดย
เฉพาะอาคารที่ทำการด่านศุลกากร
พอที่จะอวดชาวฝั่งมาเลย์ได้อย่าง
ภาคภูมิใจ อย่างน้อยที่สุดหลังถา
ทรงไทยดูเด่นสง่าน่าชม ข้างอาคาร

มีป้ายประกาศไว้ว่า “อย่าเสี่ยง พกพาอาวุธปืน กระสุน วัตถุระเบิด เข้าไปในมาเลเซีย ประหารชีวิต กฎหมายมาเลเซียลงโทษประหารชีวิตสถานเดียว” นี่แหละคือความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายและความจริงจังของผู้ถือกฎหมาย จึงมีผลมาถึงฝั่งไทย แต่ทางฝั่งเรานั้นเป็นต้นไต้ก็ยอมรับกันดี

ตรงกันข้ามกับฝั่งไทยก็เป็นด่านศุลกากรเพนกาตันกูโบ อำเภอดุμπัต รัฐกลันตัน มาเลเซีย เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ มีร้านค้าเพียง 5-6 ร้าน ส่วนมากขายเครื่องกระป๋องและของใช้ในครอบครัวราคาก็ไม่แตกต่างจากฝั่งไทยนักพูดถึงธุรกิจของคนสองฝั่งนี้ ทางฝั่งไทยได้เปรียบกว่ามากเพราะวันตลาดนัดมีชาวมาเลย์นั่งเรือข้ามฟากมาเหมือนกับมีงานมหกรรมเพื่อซื้อผักปลาและผลไม้ ตลอดจนสินค้าอื่น ๆ ที่พ่อค้าแม่ขายจากฝั่งไทยที่บรรทุกรถกระบะมาเป็นทิวแถว

ปลาสดก้าวออกที่สำคัญ

ว่าที่ ร.ต. พิทยา เหมพานนท์ สารวัตรศุลกากร หรือนายด่านศุลกากรอำเภอตากใบ อายุประมาณ 40 เศษ ทำทางใจดีเล่าให้พวกเราฟังว่า “ผมเพิ่งย้ายมาจากเกาะสมุยได้เดือนกว่าแล้วครับ ที่ด่านตาบานี่สินค้าออกอย่างเดียวที่สำคัญคือ การบรรจупลาสติใส่ลงไม้ส่งไปที่ฝั่งมาเลย์ ปลาเหล่านี้บรรทุกด้วยรถกระบะมาจากปัตตานีบ้าง สายบุรีบ้าง ส่วนมากเป็นพ่อค้าย่อยปรกติมาที่ด่านวันละ 20-30 คัน แต่ถ้าหน้ามรสุมชาวประมงจับปลาได้มากจะมีรถบรรทุกปลาวันละ 40-50 คัน แต่ละคันบรรทุกประมาณ 30 ถึงห้าวันหนึ่งสักเที่ยวแล้วก็หยุด ผลกำไรนั้น

เท่าที่ผมทราบนะครับเที่ยวหนึ่ง ๆ อาจได้อย่างน้อย 300 บาท เรียกว่าพออยู่ได้นะครับ”

นายด่านศุลกากรจับน้ำเย็นนิดหนึ่งแล้วพูดต่อไปว่า “การติดต่อกับด่านเพื่อทำใบขนส่งนั้น ส่วนใหญ่พ่อค้าเป็นชาวไทยมุสลิมพูดและเขียนภาษาไทยไม่ได้ จึงมีตัวแทนเรียกว่าชิปปิง มาติดต่อเพื่อทำใบขนส่ง ส่วนใหญ่จะยื่นใบขนส่งมาล่วงหน้า โดยแจ้งจำนวนถังปลาให้ทราบและยื่นเสียภาษีไว้ก่อน คือต้องเสียภาษีการค้า 1.5 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นเอง ความจริงผมอยากให้ทำเป็นรูปบริษัทเพราะตรวจสอบง่ายกว่า เท่าที่ทำอยู่ตรวจสอบกันยากครับ เช่นใบส่งของใบนี้แจ้งว่าถึงปลาจำนวน ๒๐ ถัง มันไม่ใช่ปลา ๓ คันรถนะครับ ก็รวม ๆ กันว่า 3-4 คันรถต่อเรือ 1 ลำ แล้วก็ทำใบขนส่งเรียบร้อย แต่ปัญหาว่าจะให้รถไปขนปลาในช่วงนั้นก็ทำไม่ได้และไม่ทันเวลา นี่แหละครับผมอยากให้เป็นรูปบริษัทมากกว่า”

กองทัพมดลำเลียงข้าวสาร

เกี่ยวกับการขนย้ายข้าวสารนั้น นายด่านศุลกากรกล่าวว่า “การส่งของโดยเลียงกฎหมาย ส่วนใหญ่เขาไม่กล้าเสี่ยงหรือครับ แต่ที่ถามว่าทำไมไม่จับข้าวสารที่หิ้วไปเป็นกระสอบเล็ก ๆ ผมคิดว่าไปจับก็เป็นการทารุณกินไปทางเจ้าหน้าที่มาเลย์เขาก็กวัดข้นเรื่องนี้มากครับ ผมคิดว่าเรื่องนี้ถ้าป้องกันให้ได้ผลจริง ๆ ควรให้กระทรวงพาณิชย์เข้าร่วมมือด้วย โดยออกกฎหมายห้ามเคลื่อนย้ายข้าวสาร ถ้าเคลื่อนย้ายต้องได้รับอนุญาตเสียก่อน ความจริงเคยมีคำสั่งครั้งหนึ่งแล้ว ผม

ร.ต. พิทยา เหมพานนท์ นำขมสินค้าผ่านด่าน

อยากให้ออกกฎหมายนั้นกลับมามีข้ออีกครับ ทุกวันนี้ผมเห็นเขาขนข้าวสารมาเยอะแยะเหลือเกิน และมีบ้างที่ลำเลียงออกไปเป็นถุงเล็ก ๆ ถ้าเราหาทางป้องกันอย่างที่ผมว่าจะได้รู้ว่าข้าวสารที่กองเป็นพะเนินเทินทึกนั้นเอามาจากไหน จะเอาไปไหน และได้รับอนุญาตหรือเปล่า ส่วนที่จะให้ไปจับพวกที่หิ้วถุงเล็ก ๆ ออกไป ผมคิดว่าเป็นการแก้ที่ปลายเหตุมากกว่าครับ”

เสื้อผ้าที่ใช้แล้วคือสินค้าขาเข้า

พูดถึงสินค้าขาเข้าในปัจจุบันว่าที่ ร.ต. พิทยา เหมพานนท์เล่าว่า “พูดถึงสินค้าขาเข้าที่ด่านตากใบไม่มีอะไรมากครับ ตอนนี้มีเสื้อผ้านสำเร็จรูปที่ใช้แล้วแต่ดูยังใหม่เอี่ยมส่งเข้ามาเป็นมัด ๆ ผมเข้าใจว่ามาจากญี่ปุ่น หรือประเทศอื่น ๆ แล้วเข้ามาทางมาเลย์ เมื่อเข้าเมืองไทยแล้วก็ไปแขวนขายอยู่ตามริมถนน หรือตลาดนัด ขายด้วยราคาถูกมากครับ เช่น 3 ตัว 100 บาท เสื้อผ้าพวกนี้เราเก็บภาษีขาเข้า 1 กก. ต่อ 77 บาทครับ”

สถิติเงินรายได้ของค่านศุลกากรตากใบ

	ต.ค.24-ก.ย.25 2525	ต.ค.25-ก.ย.26 2526	ต.ค.26-มิ.ย.27 2527	มิ.ย.27	1-23 ก.ค. 27
อากรขาเข้า	126,466.52	653,696.-	1,241,966.-	967,826.-	785,565
อากรขาออก	-	-	172.50	-	-
ค่าขายของกลาง	273,718.85	656,111.32	497,728.51	22,515.-	73,181.25
ค่าขายของ เบ็ดเตล็ด	1,200.-	-	-	-	-
ค่าธรรมเนียม	70,346.59	89,409.80	74,352.84	9,684.80	8,254.72
ค่าปรับ	7,818.20	-	-	-	-
ภาษีการค้า	285,080.80	629,981.58	799,710.99	284,019.56	385,305.73
อากรพิเศษ	-	98,043.29	155,997.56	115,039.58	118,569.94
รายได้เบ็ดเตล็ด	-	5,770.-	5,328.-	-	-
ภาษีเดินทาง	-	-	187,000.-	23,500.-	31,500.-
รวม	764,630.96	2,133,011.99	2,962,256.40	1,422,584.94	1,402,376.64

โครงการส่งเสริมอาชีพของชาวบ้าน
ณ ที่ทำการพัฒนากรอำเภอ
ตากใบ เราได้พบกับคุณประนอม ช่วย
นุกูล และคุณสาโรจน์ บำรุงศักดิ์ ทำให้
เราทราบถึงโครงการส่งเสริมอาชีพ
ชาวตากใบที่ประสบผลสำเร็จ ดังที่
คุณสาโรจน์ สรุปให้ฟังว่า

“โครงการแรกคือกลุ่มทอผ้า
ซึ่งเริ่มขึ้นที่หมู่บ้านโคกไผ่ก่อนครับ
กรมพัฒนาชุมชน อนุมัติเงิน 7,500
บาท ได้ก็ทอผ้ามา 3 หลัง จึงได้ปฏิบัติ
ตามแบบที่เขาส่งมาพอเริ่มได้ 1 ปี
ก็ขยายมาทางวัดพระพุทธ เมื่อปี

2518 และสมเด็จฯ ทรงรับไปไว้ใน
โครงการส่งเสริมศิลปอาชีพ ปัจจุบัน
กลุ่มทอผ้าที่เป็นกลุ่มใหญ่อยู่ที่วัด
พระพุทธโคกไผ่ วัดใหม่ ต่อหลัง
บ้านสะบ้ายะและบ้านทรายขาว ส่วน
ใหญ่ชาวบ้านทอผ้าหลังจากทำนา
เสร็จแล้ว ระยะเวลาเริ่มมีปัญหาเกี่ยว
กับการขายเพราะขายได้ไม่มากนัก
เมื่อปี 2519 เป็นต้นมา สำนักงาน
พระราชวังรับไปจำหน่ายจึงมีกำลังใจ
ที่จะทำกันมากขึ้น โครงการถัดมา
คือโครงการจักสานย่านลิเภา ตอน
นี้มี 2 กลุ่มคือ ที่ตำบลไพรวัน หมู่ 1

บ้านจาเราะ และหมู่ 7 บ้านพุกาแดง
เริ่มด้วยมีสมาชิกกลุ่มละ 20 คน
แต่มีฝีมือเด่น ๆ กลุ่มละ 6 คน พวกนี้
ชำนาญมาก ฝีมือประณีต กระเป๋า
แต่ละใบขายตั้งแต่ราคา 500-2,000
บาท สำนักงานพระราชวังรับไปขาย
ต่อที่ต่างประเทศด้วยครับ”

“อีกโครงการหนึ่งคือ โกรง
การสานเสื่อกระจูด ทำกันที่หมู่ 3
ตำบลศาลาใหม่เสื่อที่ทอกันได้เขา
ขายกันเองครับ ถ้าทางสำนักงาน
พระราชวังต้องการรับไปจำหน่ายก็
ทอกันเป็นพิเศษ เช่น ย้อมสีและทำ
เป็นลวดลายสดสวย ตกพื้นละเอียด

น้อย 200-300 บาท แต่ถ้าเป็นเสื้อ
ธรรมดานำไปขายชวามาเลยที่ตลาด
นัดตาบา ตกคืนละ 70-80 บาทครับ”

คุณสาโรจน์เล่าถึงหมู่บ้าน
ตัวอย่างของอำเภอตากใบว่า “หมู่บ้าน
ตัวอย่างของอำเภอตากใบปีนี้
คือ หมู่บ้านบอฆอ ตำบลโฆฆิต เพราะ
ว่ากรรมการหมู่บ้านแห่งนี้ทำงาน
เข้มแข็งมากครับ ชาวบ้านมีความ
ขยันขันแข็ง และมีความสามัคคี
โดยเฉพาะสมาชิกหมู่บ้านที่เป็น
ช่างไม้มีฝีมือดีเด่น สามารถออกไป
รับเหมาก่อสร้างที่ส่งมาเลยและ
นำไปเพื่อนสมาชิกไปเป็นลูกมือทุก
ครั้ง แต่แต่ละครั้งมีรายได้ค่อนข้างงดงาม
เป็นผลให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น
มาก นอกจากนี้สมาชิกคนอื่น ๆ ยัง
ทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะ
เลี้ยงวัวอย่างน้อย 5 ตัวต่อครอบครัว
วัวที่เลี้ยงไว้ขายอย่างเดียวส่วนการ
ทำนาที่อาศัยรถไถครับ”

ปัญหาการศึกษาในระดับชั้นประถม

ที่ทำการประถมศึกษาอำเภอ
ตากใบ เราได้พบกับคุณสุเมธย์ สุวรรณ
มณี ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษา
เธอได้พูดถึงประสบการณ์และปัญหา
ทางการศึกษาว่า

“โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
ประถมศึกษาอำเภอตากใบ มีโรงเรียน
ทั้งสิ้น 33 โรง ครู 392 คน และมี
นักเรียนทั้งหมด 7,138 คน พูดถึง
ปัญหาการศึกษาที่สำคัญคือ เด็กเรียน
จบชั้นประถมปลายแล้วเข้าศึกษา
ต่อชั้นมัธยมอยู่ในเกณฑ์น้อยคะ
เมื่อปีการศึกษาที่แล้วนักเรียนทั้ง
อำเภอจบ ป.6 ทั้งหมด 732 คน แต่
เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมเพียง 352 คน
เด็กส่วนใหญ่ที่เรียนต่อมักเป็นเด็ก
ไทยพุทธส่วนเด็กไทยมุสลิมเรียน

คุณสุเมธย์ สุวรรณมณี

ต่อน้อยมากคะ เพราะผู้ปกครองมีลูก
มากและยากจน ตลอดจนถึงเด็กยัง
ติดตามผู้ปกครองไปทำมาหากินที่
ฝั่งมาเลย์จำนวนมาก แม้แต่ชั้นประถม
มีแต่ชื่อเด็กที่เขียนไว้ในบัญชี แต่
ตัวเด็กติดตามผู้ปกครองไปแล้ว
กรณีบัญชีนี้แหละคะ ต่อไปทาง
จังหวัดจะเอาจริง คือเด็กที่ขาดเรียน
ชนิดไม่มีตัวตนแล้ว จะให้กำนัน
หรือผู้ใหญ่บ้านรับรองมาแล้วจำหน่าย
ชื่อออกถ้าเด็กกลับมาเรียนอีกก็รับ
ไว้ใหม่ ทำอย่างนี้ได้ดิฉันคิดว่าช่วย
แก้ปัญหาลดอัตราการซ้ำชั้นได้อย่าง
ดี เพราะอัตราการซ้ำชั้นเมื่อปี 2525
มีถึง 21.79 เปอร์เซ็นต์ปีนี้ใช้วิธีดัง
กล่าวสามารถลดลงเหลือ 12.22
เปอร์เซ็นต์ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับเด็ก
พูดภาษาไทยได้น้อย เวลานั้นโรงเรียน
ต่าง ๆ ในอำเภอได้เปิดชั้นเด็กเล็ก
หรือชั้นเตรียมประถมทั่วพื้นที่แล้ว
แต่ก็มีปัญหาอยู่บ้างคะ คือครูบางคน
ไม่ชอบสอนชั้นเด็กเล็ก ทั้งที่ผ่าน
การอบรมมาแล้ว พอสอนได้ 1-2
ปีก็เปลี่ยนไปสอนชั้นสูง ๆ”

เกี่ยวกับสวัสดิการครูนั้น คุณ

สุเมธย์ได้กล่าวว่า “ข้าวของที่นี่แพง
ยิ่งกว่าที่สุโขงโก-ลก และคิดว่าแพง
ที่สุดกว่าชายแดนด้านอื่น ๆ ที่สุโขง
โก-ลก ยังดีกว่าคะเพราะมีร้านค้า
หรือของให้เลือกรซื้อ แต่ที่นี้มีจำกัด
ให้ซื้อโดยไม่มีทางเลือก แม้จะอยู่
ชายทะเลชาวบ้านมีอาชีพหาปลา แต่
ปลาสดหรือปลาดี ๆ ก็ไม่ค่อยได้
ทานหรือกคะ ยกเว้นแต่จะเข้าภัตตาคาร
ยูงทองในตลาดจึงจะได้ทานบ้าง
เกี่ยวกับเศรษฐกิจย่านี่อย่างนี้ ดิฉัน
คิดว่าควรเพิ่มงบสวัสดิการสำหรับ
ข้าราชการชายแดนที่นี้บ้างนะคะ”

ตอนสุดท้ายคุณครูสาวซึ่งเป็น
ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนการศึกษาอำเภอ
ตากใบได้พูดถึงการทำสื่อการสอน
ว่า “ดิฉันคิดว่าการสอนเด็กให้เข้า
ใจโดยเฉพาะเกี่ยวกับภาษานั้นจำเป็น
อย่างยิ่งต้องใช้สื่อการสอนเป็นปัจจัย
สำคัญ ที่นี้จึงมีการรณรงค์ประดิษฐ์
สื่อการสอน มีการประกวดสื่อการ
สอนที่ดีเด่นทุกกลุ่มประสบการณ์
และประกวดการใช้สื่อการสอน
และเมื่อเร็ว ๆ นี้มีการประกวดคำขวัญ
การใช้สื่อการสอนปรากฏว่าคุณครู
นิก บุญโน โรงเรียนวัดโคกชุมบก
ได้รางวัลที่ 1 มีใจความว่า ผลิตภัณฑ์
ใช้สื่อ ร่วมมือเร่งรัด พร้อมใจปฏิบัติ
พัฒนาเด็กไทย”

ปัญหาการศึกษาในระดับชั้นมัธยม

จากนั้นเราแวะไปคุยกับคุณ
ณรงค์ ทองคุปต์ ศึกษาธิการอำเภอ
ตากใบ ท่านได้พูดถึงการศึกษา
ระดับมัธยมที่รับผิดชอบอยู่ว่า “โรง
เรียนมัธยมที่ตากใบมีเพียงแห่งเดียว
ครับ สอนตั้งแต่ ม.1-ม.6 มีโรงเรียน
ราษฎร์สอนศาสนาอิสลามอีก 14
โรง แต่สอนวิชาภาษาไทยหลักสูตร
การศึกษาผู้ใหญ่เพียง 2 โรง นอก

นั้นสอนเฉพาะวิชาศาสนาอิสลาม ส่วนการศึกษานอกโรงเรียนก็เปิดการสอนแบบเบ็ดเสร็จ 1 ห้องเรียน และเปิดการฝึกฝนวิชาชีพการตัดเย็บเสื้อผ้า หลักสูตร 200 ชม. ที่ตำบลเกาะสะท้อน นอกจากนี้จัดสร้างที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน กระจายทั่วทั้งอำเภอครับ”

ศึกษาธิการวัย 50 เศษ ได้พูดถึงนักเรียนข้ามฝั่งไปเรียนที่มาเลเซียว่า “ผมคิดว่าเหตุผลที่เด็กไปเรียนทางโน้นก็มีเหตุผลเหมือนกับเด็กที่ฝั่งสุโข-ลกและเวียง คือ นอกจากติดตามพ่อแม่ที่ออกไปทำมาหากินแล้ว ทางฝั่งโน้นเขาก็มีญาติพี่น้องหรือปู่ย่าตายาย เมื่อลูกหลานทางฝั่งนี้มีฐานะไปคอยดักขำไปขออาศัยเพื่อเรียนหนังสือจนกระทั่งบางคนได้ทำงานเป็นหลักฐาน เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องพูดยากครับ เพราะเรามีชายแดนติดต่อกันก็จำเป็นข้ามไปข้ามมาเป็นธรรมดาครับ”

คุณ ชุภรศน์ รัตนปลัมภ์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมประจำอำเภอตากใบพูดถึงปัญหาการศึกษาที่รับผิดชอบว่า “เรื่องเด็กไทยมุสลิมไม่นิยมศึกษาต่อ ปัญหานี้มีมาตั้งแต่ชั้นประถมปลายแล้วครับ ยิ่งจบชั้นมัธยมแล้วที่ไปเรียนต่อชั้นสูงก็มีเปอร์เซ็นต์น้อยลงไปตามลำดับ ถ้าจะเรียนก็เรียนระดับอาชีวะ แต่ที่เห็น ๆ กันอยู่ส่วนใหญ่ออกไปช่วยพ่อแม่ทำงาน เช่นไปรับจ้างขนของที่ท่าเรือตากใบ อังวันตลาดนัดได้ค่าจ้างไม่ต่ำกว่าวันละ 100 บาท ปัญหาเรื่องเด็กไทยมุสลิมเรียนต่อกันน้อยทางโรงเรียนก็แก้ปัญหาด้วยการให้ครูสอนศาสนาอิสลามไปช่วยแนะนำผู้ปกครอง หรือไปพูดที่มัสยิดให้เข้าใจ

คุณ ช. ชุภรศน์ รัตนปลัมภ์

ถึงประโยชน์ของการศึกษาต่อ นอกจากนี้โรงเรียนยังมีทุนให้นักเรียนยากจนปีละไม่ต่ำกว่า 10 ทุน ๆ ละ 400-500 บาท ทุนนี้ได้มาจากผลกำไรในการจัดงานโรงเรียน จัดสหกรณ์ร้านค้า และเงินสวัสดิการ ตลอดจนถึงเงินที่ได้จากศิษย์เก่า

ก่อนที่อาจารย์ใหญ่จะออกไปควบคุมการแข่งขันกีฬาของนักเรียน ท่านได้พูดในตอนท้ายว่า “โรงเรียนที่น้อยชายแดนก็พยายามปรับตัวให้เท่าเทียมกับทางฝั่งโน้นอยู่เสมอ เช่นเกี่ยวกับการสอนภาษาเราก็มีห้อง Lab และมีเครื่อง Vedeo ที่ทันสมัย เกี่ยวกับปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมหรือครับ ผมคิดว่าตากใบและตากบามีสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะธุรกิจเกี่ยวกับไฮโดรเจน มันก็น่าเป็นห่วงต่อวัฒนธรรมไทยอันดีงาม ผมคิดว่ามีผลกระทบต่อมาถึงเด็กวัยรุ่นและโรงเรียนด้วยครับ เวลานี้เริ่มมีแล้วไม่ว่าจะเป็นไฮโดรเจน และยาเสพติด ความเจริญที่เข้ามาสู่ชนบทบางครั้งเด็กปรับตัวแทบไม่ทันก็เป็นพิษเป็นภัยเหมือนกันนะครับ”

ของเก่าที่วัดพระพุทธ

หลังจากพวกเราได้สนทนากับบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับ การพัฒนา และปัญหาของอำเภอตากใบพอสมควรแล้ว เราก็เดินทางต่อไปที่วัดพระพุทธ ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลพร่อนเลขทางแยกไปอำเภอสุโข-ลก ประมาณ 4-5 กม. อารามอันเก่าแก่แห่งนี้มีโบราณวัตถุจำนวนมาก เช่นด้วยโลโอชาม พระพุทธรูป ตลอดจนถึงซากอิฐโบราณที่ขุดพบ ณ บ้านโคก-อิฐ โดยเฉพาะบ้านโคกอิฐมีตำนานเกี่ยวกับทอง 11 ไหฝังอยู่ที่ดินมีผู้มาลักลอบขุดทองจนบริเวณนั้นเต็มไปด้วยหลุมบ่อแต่ยังไม่มีผู้ขุดพบทองเลย เพิ่งแต่พบอิฐโบราณอย่างเดียว จึงเข้าใจว่าที่โคกอิฐคงเป็นโบราณสถานที่สำคัญแห่งหนึ่ง นอกจากนี้ที่วัดพระพุทธยังมีพระบรมธาตุบรรจุอยู่ในเจดีย์เล็ก ๆ ครอบปิดถึง 3 ชั้น แต่ละชั้นเป็นเจดีย์ที่ถอดชั้นส่วนได้ ท่านพระครูขาวซึ่งเป็นท่านสมภารเล่าว่าพระธาตุที่ประดิษฐานในเจดีย์เล็ก ๆ นี้ เดิมเจดีย์อยู่ในบาตรพระเก่า ๆ ซึ่งเก็บไว้ใต้ฐานเจดีย์ใหญ่องค์เดิม เข้าใจว่าพระภิกษุนำมาจากลังกาแล้วนำมาประดิษฐานไว้ ณ อารามแห่งนี้ สถาปัตยกรรมเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างที่เป็นอาคารเก่า ๆ เช่น ศาลาการเปรียญ วิหาร และ หอระฆัง โดยเฉพาะรูปทรงหลังคามีสลักษณะคล้ายคลึงกับรูปแบบทางภาคเหนือ จึงเป็นข้อสันนิษฐานได้อีกประการหนึ่งว่าบรรพบุรุษของชาวบ้านแห่งนี้คงมาจากภาคเหนือกระมัง นอกจากนี้มีพระพุทธรูปโบราณซึ่งสลักด้วยไม้เป็นฝีมือช่างพื้นบ้านที่มีความประณีตสวยงามยิ่ง

ขณะนั้นทางวัดกำลังก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์เพื่อรวบรวมโบราณวัตถุตั้งกล่าวไว้เป็นระเบียบสะดวกต่อผู้มาชมและมาศึกษาต่อไป

วัดชลธาราสিংเห

ก่อนที่จะเดินทางกลับปัตตานี พวกเราได้แวะไปที่วัดชลธาราสิงเห ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ตลาดตากใบริมฝั่งแม่น้ำสุโขงโก-ลก วัดนี้มีภาพฝาผนังโบสถ์ที่สวยงามผู้วาดเป็นพระภิกษุสมัยรัชกาลที่ 5 ชื่อท่านลุย วัณชรธรรมพร้อมกับชาวบ้าน ชื่อทิดไชย ช่างใหญ่ และนายมีขาวสงขลา โดยเฉพาะนายมีเก่งมากวาดได้ทั้งมือซ้าย มือขวา ในหนังสือ "จดหมายเหตุระยะทางเสด็จพระราชดำเนินเสียบมณฑลปัตตานีได้" ครั้งรัชกาลที่ 6 เมื่อ พ.ศ. 2458 มีข้อความกล่าวถึงภาพฝาผนัง โบสถ์วัดชลธาราสิงแห่งนี้" ทั้งพระอุโบสถก็เป็นโบสถ์ก่ออิฐถือปูนผนังภายในเขียนภาพชาดกต่าง ๆ ดุยงใหม่สะอาดอยู่ ไม่ใช่เป็นของที่ทำมาแต่เก่าแก่ ถ้าทุกอำเภอในพระราชอาณาจักรมมีหัตถกรรมอย่างนี้ โดยไม่ต้องอาศัยช่างมาจากอื่นก็นับว่าการช่างของไทยยังเจริญคืออยู่ชาวเมืองไม่หันไปหากินทางการเป็นเสมียนหมด"

พูดถึงสถาปัตยกรรมสิ่งก่อสร้างในวัดที่เก่าแก่ไม่ว่าจะศาลาหรือหอรบะงังก็มีลักษณะอย่างภาคเหนือดังวัดพระพุทธที่กล่าวมาข้างต้น เกี่ยวกับประวัติวัดชลธาราสิงเหและความสำคัญที่เป็นข้ออ้างกรณีเสียดินแดนให้แก่อังกฤษ จึงขอเสนอข้อเขียนตอนหนึ่งของพระปลัดอัมมจันทโร เจ้าอาวาสวัดชลธาราสิงเห มาเสนอตั้งต่อไปนี้

"วัดชลธาราสิงเห ตั้งอยู่หมู่

ที่ 3 ตำบลเจ๊ะเห อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส วัดนี้ได้สร้างในปลายรัชกาลที่ 4 ประมาณปี พ.ศ. 2403 โดยท่านพระครูโสภาสพุทธคุณ (พุทธ) เป็นผู้คิดสร้าง ท่านได้เดินทางเข้าไปขอที่ดินจากพระยารัฐกลันตัน (ตนสนิปากแดง) พระยารัฐกลันตันนี้ภายหลังได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์จากรัชกาลที่ 4 ขึ้นเป็นพระยาเดชานูชิตมหิศรยานุกุลบุลยภักดีศรีสุลต่านมะหะหมัดรัตนธาดาหมวาปธานาธิการ (ประชาชนเรียกพระยาปากแดง) เพราะตอนสร้างวัดนั้น

ตากใบเป็นดินแดนของรัฐกลันตัน ท่านจึงไปขอที่ดินสร้างวัด จากพระยารัฐกลันตัน ส่วนประชาชนในสมัยนั้น คือก่อนแบ่งดินแดนจากรัฐกลันตัน ถ้ามีคดีต่อความขึ้นโรงขึ้นศาล ก็ต้องไปว่าความที่โกตาบารู รัฐกลันตัน เขตแดนของรัฐกลันตันสมัยนั้น อยู่ที่บ้านสะปอม (สะปอมเป็นชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่ง) คืออยู่ระหว่างเขตอำเภอตากใบกับอำเภอเมืองนราธิวาสปัจจุบันนี้ ในสมัยนั้นติดต่อกับเขตระแงะ เพราะจังหวัดนราธิวาสยังไม่ได้เป็นจังหวัด ถ้าคำนวณดูจากตามาเขตแดนปัจจุบันนี้มีความยาวประมาณ 20 กม. ลึกเข้าไปในอำเภอตากใบ ทั้งอำเภอติดกับเขตอำเภอเมืองนราธิวาสตรงนี้แหละคือจุดที่อังกฤษจะลากเส้นเขตแดนให้เข้าไปผนวกอยู่ในรัฐกลันตันและรัฐประะ ถ้าลากเส้นตรงนี้ อำเภอตากใบ อำเภอสุโขงโก-ลก และอำเภอแว้ง บางส่วนของจังหวัดนราธิวาสหรือของประเทศไทยจะเสียไปด้วยแต่ด้วยเดชบุญแห่งพุทธานุภาพของวัดชลธาราสิงเห และพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระ

พระจุลจอมเกล้าฯ ตากใบจึงเป็นแผ่นดินไทยอยู่ได้ หากไม่ได้เกี่ยวกับสิ่งดังกล่าวแล้ว ตากใบจะเป็นในใครจะรู้"

บทความของพระปลัดอัมมจันทโรหนึ่งได้พูดถึงความสำคัญของวัดชลธาราสิงเหที่เป็นข้ออ้างในการปักปันเขตแดนว่า "คือ เนื่องมาจากการปักปันเขตแดนระหว่างไทยกับอังกฤษ พ.ศ. 2452 ว่าด้วยการจำกัดอำนาจของศาลกงสุลอังกฤษในการปลดแอกเกี่ยวกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขตให้คนในบังคับของอังกฤษ ทั้งที่เป็นชาวฝรั่งและชาวเอเชียจีน ศาลไทยนั้น ประเทศไทยจำต้องเสียดินแดน 4 รัฐมลายูให้แก่อังกฤษเป็นการแลกเปลี่ยนกัน โดยตกลงทำสัญญาว่าเรื่องนั้นใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2452 ซึ่งเรียกว่า "สัญญากรุงเทพฯ" ดินแดน 4 รัฐมลายูที่ไทยจำเป็นต้องยกให้แก่อังกฤษนั้น คือ รัฐกลันตัน ตรังกานู ไทรบุรี และเปอร์ลิส ทำสัญญาระหว่างสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทววงศ์วิโรปการ เสนาบดีกระทรวงต่างประเทศของไทยกับมิสเตอร์ราล์ฟแปชชิต ฉะนั้นการปักปันเขตแดนระหว่างจังหวัดนราธิวาสกับรัฐกลันตันและรัฐประะ มีแม่ทัพและสันเขมาเป็นแนวอ้างตามทฤษฎีของฝรั่งจะเป็นผลให้อำเภอตากใบ อำเภอสุโขงโก-ลก และอำเภอแว้ง ถูกผนวกอยู่ในรัฐกลันตันด้วย ฝ่ายเราไม่รู้จะได้ตอบคัดค้านด้วยหลักวิชาอย่างใดในที่สุดก็ยกเอาเรื่องพุทธศาสนาเป็นข้ออ้าง โดยเสนอวัดชลธาราสิงเห ซึ่งเป็นวัดสำคัญและเจริญมาสมัยนั้น มีจิตรประณีตศิลป์ที่ทรงคุณค่าประกอบท้องที่อำเภอตากใบมีวัดและชาวไทยพุทธ

มากที่สุดโนนราชวาสเป็นอันว่าวัด
ชลธาราสึงเท แต่ ๆ เป็นผลให้ตาก
ใบทั้งอำเภอ ตลอดจนถึงอำเภอสุโข
โก-ลก และอำเภอเวียง ยังคงอยู่ใน
ราชอาณาจักรไทยมาจนทุกวันนี้”

ลาก่อนตากใบ

ก่อนเดินทางกลับบุรีรัมย์แล พวก
เรามองสายน้ำสุโขโก-ลก ที่ผ่าน
อำเภอตากใบอีกครั้งหนึ่ง เรือกอ
และลำน้ำน้อยกำลังท้องกระแสน้ำ
อย่างสง่างาม ชาวอำเภอตากใบมี
ความภาคภูมิใจอยู่อย่างหนึ่งคือ ชัย
ชนะและความสามัคคีที่ได้จากการ
แข่งขันเรือกอและ เมื่อปี 2528 ได้
รับรางวัลชนะเลิศศร้าวแข่งขันหน้า
พระที่นั่ง ณ แม่น้ำบางนรา และปี
ถัดมาคือปีนี้ได้ครองแชมป์การแข่งขัน
เรือนานาชาติที่กตันตันและปีนัง
โดยเฉพาะที่ปีนังยังได้รับรางวัลชนะเลิศ
ประเภทแข่งเรือมังกรอีกด้วย

เมื่อรุดเล่นผ่านตากใบมาแล้ว
เรายังนึกถึงภาพเมืองเก่าตากใบ
และเมืองใหม่ตาบา แน่นนอนทุกอย่าง
ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาล
สมัย 3-4 ปีข้างหน้า คงได้ชื่นชม
กับรูปโฉมเมืองใหม่ตาบา และทำ
เทียบเรือแพขนานยนต์ดังกล่าวออกแล้ว
วันนี้ และหวังอย่างยิ่งว่าความเป็น
อยู่ของชาวบ้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ
การศึกษา และสังคมด้านต่าง ๆ
คงดีขึ้นกว่าเดิมอีกประการหนึ่ง
ความดีงามแห่งวัฒนธรรมในอดีต
อันเป็นศรีสง่าของชาวตากใบคง
จะอยู่นานแสนนาน.....ลาก่อนตากใบ

ก่อนจบขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์
ทุกท่าน ตลอดจนถึงอาจารย์จิราภา
วรเสีงสุข อาจารย์สุนันท์ภัทธีรา
นิลแจ้ง และ อาจารย์น้ำ สุขอนันต์
ที่ช่วยเหลือเป็นอย่างดีขิง □